

Φιλογενείς και Φιλοπρόοδοι Μεγάτιμοι Ευεργέτες και Δωρητές του Ν. Ροδόπης (19^{ος} – 20^{ος} αιώνας)

Κατά την περίοδο της οθωμανοκρατίας, όταν μόνο η Ορθόδοξη Εκκλησία, το Οικουμενικό Πατριαρχείο, αποτελούσε την κιβωτό της σωτηρίας και επιβιώσεως του γένους σε καιρούς χαλεπούς, άρχισε να κάνει την εμφάνισή του και ένας ακόμη παράγοντας ελπίδας για τους υπόδουλους ρωμιούς.

Ο νέος αυτός ελπιδοφόρος παράγοντας ήταν οι εύποροι Έλληνες ιδιώτες, οι οποίοι κατά καιρούς έθεταν τον πλούτο τους, που είχαν εργασθεί σκληρά για να τον αποκτήσουν, στην υπηρεσία της Εκκλησίας, της φιλανθρωπίας υπέρ των υπόδουλων ρωμιών και φυσικά στα μεγάλα έργα υποδομών, όπως σχολεία, εκκλησίες, νοσοκομεία και λοιπά ευαγή φιλανθρωπικά ιδρύματα.

Ευεργέτες Κομοτηνής

Στον τότε Καζά Γκιουμουλτζίνας πολλοί υπήρξαν οι εύποροι άνδρες, οι οποίοι προσέφεραν τον πλούτο τους στην υπηρεσία του γένους και του θρακιώτικου λαού της γενέτειράς τους. Στην Κομοτηνή ο Ηπειρώτης στην καταγωγή **Χατζηκωνσταντής Ζωίδης** ανήγειρε το 1882 στη δεύτερη χριστιανική συνοικία της Γκιουμουλτζίνης, στην συνοικία του Αγίου Γεωργίου, το δεύτερο νηπιαγωγείο της πόλεως. Το πρώτο δημοτικό σχολείο της πόλεως που ευρίσκετο στην παλαιά και πρώτη χριστιανική συνοικία της Παναγίας (Βαρώσι) ανηγέρθη από τον ευεργέτη **Γ. Νικολάου**, ο οποίος προς τον σκοπό τούτο είχε προσφέρει και το αναγκαίο οικόπεδο. Ο Γ. Νικολάου που διαβιούσε στην Κωνσταντινούπολη και εκοιμήθη το 1903 είχε κληροδοτήσει με την διαθήκη του επ' ονόματι της μητροπόλεως Μαρωνείας δύο ακίνητα στην περιοχή του Επταπυργίου της Κωνσταντινουπόλεως προκειμένου από τα εισπραττόμενα χρήματα των ενοικίων να επιτυγχάνεται η απρόσκοπτη και εύρυθμη λειτουργία των εκπαιδευτηρίων του Καζά Γκιουμουλτζίνας και κυρίως της Μαρωνείας.

Οι δύο αδελφοί **Κούλογλου, ο Κλεάνθης και ο Δούκας**, οι οποίοι εδραστηριοποιούντο επιχειρηματικά στην Οδησό, κατά το έτος 1898 αγόρασαν και προσέφεραν για το μητροπολιτικό κωδωνοστάσιο της Κομοτηνής την 450 οκάδων καμπάνα, η οποία σώζεται μέχρι και σήμερα. Οι ίδιοι προσέφεραν στον μητροπολιτικό ναό (Παναγία) της Κομοτηνής αργυρά μανουάλια μοναδικής τεχνοτροπίας και καλαίσθητους πολυελαίους, που όμως έχουν αντικατασταθεί από σύγχρονους.

Ο μεγαλύτερος από τους ευεργέτες της Κομοτηνής είναι αναμφισβήτητα ο **Νέστορ Τσανακλής**, ο οποίος προσέφερε κατ' έτος 200 χρυσές λίρες για την απρόσκοπτη και εύρυθμη λειτουργία των ελληνικών εκπαιδευτηρίων της Κομοτηνής, καθώς και ένα σεβαστό ποσό για την προικοδότηση των απόρων κορασίδων της πόλεως. Είναι εκείνος που προσέφερε την πατρική του οικία στην οποία λειτούργησε το ελληνικό παρθεναγωγείο στη συνοικία (Βαρώσι) της Παναγίας και το μικρό οικόπεδο για την ανέγερση του μητροπολιτικού κωδωνοστασίου, αν και η πληροφορία αυτή δεν είναι απολύτως εξακριβωμένη.

Η μεγαλύτερη όμως προσφορά του Νέστορος Τσανακλή στην γενέτειρά του, την Κομοτηνή, είναι η αγορά του οικοπέδου και η εξ ολοκλήρου χρηματοδότηση για την ανέγερση της εξαταξίου αστικής σχολής αρρένων, η οποία προς τιμήν του ονομάστηκε «Τσανάκλειος Σχολή». Η σχολή αυτή κτίζεται το 1906 και ολοκληρώνεται το 1907.

Σύγχρονοι μεγάλοι ευεργέτες της Κομοτηνής

Από τους σύγχρονους μεγάλους ευεργέτες της Κομοτηνής θα πρέπει να συγκαταριθμηθεί και ο συμβολαιογράφος **Νικόλαος Παπανικολάου**, ο οποίος ανήγειρε και το ομώνυμο ίδρυμα (1988/1991). Άξιο ιδιαίτερας μνείας είναι και το όνομα του **Κωνσταντίνου**

Σισμάνογλου (+1951), ο οποίος αν και δεν ήταν Κομοτηναίος στην καταγωγή, εντούτοις λόγω της προσωπικής του φιλίας με τον τότε επιφανή μητροπολίτη Μαρωνείας Άνθιμο Σαρρίδη (1922-1938) ανήγειρε το πρώτο νοσοκομείο του Ν. Ροδόπης, το λεγόμενο «Σισμάνογλειο».

Μεγάλη υπήρξε επίσης η προσφορά στην πόλη της Κομοτηνής και ιδιαίτερα στη μητρόπολη Μαρωνείας και των οικογενειών **Τριαρίδη και Ιωακειμίδη**.

Ευεργέτες της Μαρώνειας

Στην Μαρώνεια οι τα πρώτα φέροντες ευεργέτες είναι οι δραστηριοποιούμενοι επιχειρηματικά στο εξωτερικό (Κωνσταντινούπολη, Αλεξάνδρεια) αδελφοί **Χατζέα**, τα τέσσερα εύπορα αδέρφια, τα οποία ανήγειραν τις καλύβες στην παραλιακή ζώνη και είχαν ορίσει ότι από τα ενοίκια θα ενισχύονταν οικονομικά τα σχολεία, οι δύο εκκλησίες και οι άπορες κορασίδες της Μαρώνειας και μάλιστα για τις τελευταίες προσέφεραν ετήσιο χρηματικό ποσό για την προικοδότησή τους. Τα δε χρήματα από τα ενοίκια του πανδοχείου που διατηρούσαν οι αδελφοί Χατζέα στην Κομοτηνή, είχαν ορίσει να διατίθενται για την απρόσκοπτη λειτουργία των εκπαδευτηρίων και των απόρων αγοριών και κοριτσιών της Μαρώνειας.

Το 1907 οι αδελφοί Χατζέα προσέφεραν μεγάλο χρηματικό ποσό για την αγορά του οικοπέδου και την ανέγερση της πρώτης εξαταξίου αστικής σχολής αρρένων, η οποία λειτούργησε το έτος 1908 και σήμερα στεγάζει το δημοτικό σχολείο Μαρωνείας.

Ο **Σταμάτης Ταβανιώτης**, ο οποίος διαβιούσε στην Οδησό, ανήγειρε το 1911 το πρώτο κωδωνοστάσιο της Μαρώνειας και προσέφερε ως δωρεά του 250 οκάδων υψηλής ποιότητας κώδωνα που σώζεται στο παρακείμενο του κωδωνοστασίου μικρό παρεκκλήσιο του Αγίου Βασιλείου.

Μεγάλες υπήρξαν οι δωρεές του **Παναγιώτου Ζηρίνη (ή Τζιρίνη)**, ο οποίος μεγαλούργουσε επιχειρηματικά στη Σμύρνη και το 1903 με την διαθήκη του προσέφερε όλη την κινητή και ακίνητη περιουσία του στη Μαρώνεια υπέρ των δύο ενοριακών ναών και των εκπαιδευτηρίων της γενέτειράς του Μαρωνείας. Ο δε **Προεστόπουλος**, που είναι ενταφιασμένος στη Μαρώνεια, υπήρξε εκείνος που αγόρασε το αγροτεμάχιο για να διαμορφωθεί το υπάρχον κοιμητήριο, ενώ ένας από τους **υιούς Λεονταρίδη** ανήγειρε την σωζόμενη μέχρι και σήμερα στην Αλεξανδρούπολη «**Λεονταρίδειο Αστική Σχολή**», η οποία σήμερα στεγάζει το εκκλησιαστικό μουσείο της ιεράς μητροπόλεως Αλεξανδρουπόλεως.

Ευεργέτες οικισμών υπαίθρου

Οι επιφανείς Ηπειρώτες κάτοικοι Κομοτηνής **Σκουτέρης και Τελωνίδης** αγόρασαν στην αρχή του 20ου αιώνα το γνωστό Κιρ – Τσιφλίκι, όπου και η περιοχή του Φατήρ Γιακά, στην οποία ευρέθη η θαυματουργός και ιστορική παλαιά εικόνα της Παναγίας Φανερωμένης. Αργότερα, το μεγάλο αυτό αγροτεμάχιο οι Τελωνίδης και Σκουτέρης το προσέφεραν ως δωρεά στον μητροπολιτικό ναό Κομοτηνής και σήμερα, αφού πέρασε στην ιδιοκτησία του δημοσίου, αποτελεί τον αμπελουργικό σταθμό της Αιγείρου. Από δε τις ενορίες της υπαίθρου σημαντική υπήρξε η προσφορά του **Χατζηθανάση** για την ανέγερση κατά τα έτη 1848/ 1849 της πρώτης ενοριακής εκκλησίας του Αγίου Αθανασίου Κοσμίου.

Όλοι οι παραπάνω καταγεγραμμένοι και πολλοί άλλοι μικρότεροι ευεργέτες, αφιερωτές και δωρητές του Καζά Γκιουμουλτζίνης κατά τα χαλεπά έτη κυρίως της οθωμανοκρατίας, αλλά και μετά το 1920, εστάθησαν στο ύψος των περιστάσεων και διέθεσαν τον οικονομικό τους πλούτο για την πραγματοποίηση έργων κοινής ωφελείας υπέρ του λαού και της γενέτειράς τους.

Βιβλιογραφία: Βλ. 1) *Ιωάννου Ελ. Σιδηρά, Ο μητροπολίτης Μαρωνείας Νικόλαος Σακκόπουλος και η εποχή του, περιοδικό «Ενδοχώρα», 85 (2003) 53-62.* 2) *Του ιδίου, Η φιλεκπαιδευτική και φιλοπρόοδος προσφορά και δράση των μητροπολιτών Μαρωνείας από το 1860 μέχρι και σήμερα, στον αφιερωματικό τόμο «Θράκιος», Κομοτηνή 2006, σσ. 255-285.* 3) *Ανέκδοτα έγγραφα πατριαρχικού αρχειοφυλακίου.*